

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Cena Din 1⁻

Štev. 33.

V Ljubljani, petek 11. februarja 1938.

Leto III.

Razpust zbornice, prepoved političnih strank, vojno stanje po vsej državi, vlada „narodne sloge“

Nov, to pot pravi državni udar v Romuniji

Bukarešta, 11. febr. o. Kriza romunske vlade je izbruhnila včeraj popoldne, ko je začel kralj klicati na dvor vse bivše predsednike vlade. Kot zadnji je bil po petih letih sprejet v avdienco pri kralju tudi voditelj narodno kmečke stranke Maniu. Njegova avdienca je trajala nad tričetrt ure. Po obvestilih, ki jih je Maniu po avdienci pri kralju dal članom glavnega odbora svoje stranke, je romunski kralj Karol predlagal za rešitev krize tole formulo: odpravo ustave za dve leti. V tem času naj bi vladala vlada tako imenovanega nacionalnega odbora, ki bi bil sestavljen iz vseh predsednikov bivših vlad. Vladala naj bi brez parlamenta. Kralj je predlagal tudi razpustitev vseh političnih strank. Te zahteve pa Maniu ni sprejel. Prav tako pa ni sprejel tudi Konstantin Bratianu, vodja liberalne stranke.

Po seji glavnega odbora narodne kmečke stranke je Maniu časnikarjem izjavil, da pristaja na to, da postane član vlade, ki jo je predlagal kralj, toda pod pogojem, če bi bil predsednik vlade Maniu ali pa Vajda Vojevod in pod pogojem, da politične stranke ne bodo razpuščene.

Potem je bil sklican kronski svet, kjer so sestavili novo vlado.

Zaradi nastopa vladne krize je včeraj ves dan v Bukarešti vladalo v politični javnosti silno vznemirjenje. Da ne bi morda razni nasprotni elementi izkoristili tega položaja, je vojni minister izdal najstrožji ukaz, da vojska zastraži vsa drž. poslopja. Vojaštvo, ki je ta poslopja stražilo, je imelo najstrožjo nalogo, da za vsako ceno prepreči morebitne izgrede.

V novi romunski vladi od bivših ministrskih

predsednikov ne sodelujeta Maniu in predsednik prejšnje vlade Goga.

Sest b vseh predsednikov v novi vladi

Bukarešta, 11. febr. m. Nova romunska vlada je bila zaprižena ob pol 3 zjutraj v kraljevem dvorcu. Sestavljena je takole:

Predsednik vlade: patrijarh romunske pravoslavne cerkve Miron Cristea;
podpredsednik vlade in zunanji minister: G. org Tatarescu;

ministry brez listnice: Jorga, dr. Angelescu, maršal Avarescu, Vajda Vojevod, Mironescu in general Vajtovanu, vsi bivši predsedniki romunske vlade;

trgovinski minister: Argetoianu;
notranji minister: Arman Kalinescu;
kmetijski minister: Jonescu-Sisescu;
minister za dela: Voiko Vicescu;
vojni minister: Viktor Antonescu;
državni podtajnik v vojnem ministrstvu: general Angelescu;
finančni minister in zastopnik pravosodnega ministra: Cancinov;
minister za nar. zdravje: Konstinescu;
prosvetni minister in namestnik ministra za verstvo: Jamandi;
prometni minister: Angelescu.

Po prisegi je nova romunska vlada takoj imela svojo sejo, ki ji je predsedoval kralj sam. Nova romunska vlada bo nekaj časa delala brez parla-

menta. Državnozborske volitve je odložila že prejšnja vlada Oktavijana Goge.

Stogi ukrepi nove vlade

Bukarešta, 11. februarja. m. Nova romunska vlada je na zahtevo kralja razpustila zbornico za dve leti. Odgovorila je volitve za nedoločen čas. Ustavila je delo vseh političnih strank. Razširila je vojno stanje, ki je bilo razglašeno v prestolnici, zdaj na vso državo. Vodstvo policije so prevzele vojaške oblasti. Policija ima prav tako nadzorstvo nad orožništvom in vsemi varnostnimi ustanovami. Poveljniki armadnih zborov so imenovani za policijske prefekte vseh pokrajin. Po vsej državi so poostriili cenzuro.

Vse telefonske zveze s tujino so pretrgane.

Ugibanje o vzrokih za spremembo

Bukarešta, 11. februarja. o. Vzroki, ki jih navajajo za nenadno spremembo vlade in političnega stanja v Romuniji, so naslednji:

1. notranje težkoče in odpor vseh krogov proti zunanji politiki Gogove vlade;
2. gospodarsko nazadovanje, ki ga je zaskrbelo judovska propaganda in tužini zaradi protijudovskih ukrepov Gogove vlade;
3. nepričakovan napredek skrajne desničarske skupine Želzne garde, ki bi po tem ojačanju, če bi rasko še naprej, lahko v kratkem s silo prevzela oblast v državi;
4. krvavi dogodki v začetku volivnega boja, ker je Gogova vlada razburila vse skupine s svojimi odredbami, ki naj bi ji pri volitvah 2. marca prinesle dve tretjini glasov.

† Bivši predsednik senata dr. Pavelič

Belgrad, 11. februarja. m. Predsedništvo senata je bilo davi obešeno, da je danes ob pol 4 zjutraj umrl v Zagrebu bivši predsednik senata dr. Ante Pavelič. Dr. Pavelič je od leta 1906 dalje igral važno vlogo v hrvaškem političnem življenju. Od ustanovitve Narodnega veča ob zlomu Avstro-Ogrske monarhije je bil tudi podpredsednik Narodnega veča. — Pokopali ga bodo v nedeljo v Zagrebu.

Poljska, Italija, Nemčija „Velike prijateljice Madžarske“

Budimpešta, 11. februarja. AA. Uradno poročilo o razgovorih med madžarskimi in poljskimi državniki je razočaralo tudi tiste, ki so pričakovali stvarnih rezultatov. Sedaj prevladuje vtis, da je Horthyjevo potovanje v prvi vrsti obnovilo odnose, ki so jih v zadnjih letih nekoliko zanemarili in ki se sedaj razvijajo v zadovoljstvo obeh držav. Splošno priznavajo tudi, da je sedanji stik med odgovornimi državniki okrepil prijateljsko razmerje med Madžarsko in Poljsko in da bo odselej spadala Poljska med velike prijateljice Madžarske, kakršna sta bila doslej Nemčija in Italija. V dobro poučenih krogih upajo, da se bo to prijateljstvo pokazalo na tri načine: 1. obe državi ne bosta storili ničesar, kar bi bilo proti drugi; 2. obe bosta smatrali svoje medsebojne prijatelje za lastne prijatelje; 3. obe državi si bosta sporočali stališče, ki ga bosta zavzemali proti svojim nasprotnikom.

Severna Irsko noče k bratom

Belfast, 11. febr. AA. (Reuter). Dosedanji izid splošnih volitev dokazuje, da je severna Irsko odobila predlog za združitev z ostalo Irsko. Po strankah je izid volitev naslednji:
Vladna stranka 35. mandatov, neodvisna 2, unionisti 2, delavska stranka 1, nacionalisti 8. Nacionalisti so za stranko De Valere. Štirje mandati so določeni za univerze.
Predsednik severno-irske vlade Cragevon je izjavil, da so volitve pokazale, da hoče severna Irsko ostati združena z angleško kraljevino in da se ne mara pridružiti južni Irski. Volitve so pokazale, da je to vprašanje definitivno zaključeno.

Spored Hitlerjevega obiska v Rimu

Berlin, 11. febr. AA. Kakor poročajo, bo vodja rajha in državni kancler Hitler odpotoval v Italijo v prvi polovici meseca maja in bo v Rimu gost italijanskega kralja in abesinskega cesarja v Kvirinalu. Hitler se bo mudil v Italiji 6 dni. V Rimu bo velika vojaška parada v okolici Rima pa se bo Hitler udeležil tudi velikih letalskih manevrov. Drugi del obiska pa bo posvečen velikim pomorskim vajam v bližini Neapla.

Holandija in Belgija bosta te dni priznali italijanskega kralja za abesinskega cesarja.

Volivni boj v Egiptu poteka zelo mirno in ni do zdaj prišlo še do nobenih nasilij.

Knez Starhemberg, bivši voditelj avstrijske domovinske fronte, misli menda spet poseči v politiko.

Poljska mora imeti močno trgovsko in bojno mornarico, poudarja varšavsko časopisje ob 18 letnici, kar je Poljska dobila svoje morje.

Za častnega doktorja rudarstva je imenovala češka rudarska akademija v Příbramu predsednika francoske republike Lebruna, ki je po poklicu rudarski inženir.

Rokodelski oder v Ljubljani uprizori v nedeljo, 13. febr. ob 5 popoldne mladinsko igr. »Pelka« (Desetnik in sirotica). Vstopnice v predprodaji na dan predstave od 10—12 v društveni pisarni, Komenskega cesta 12-1.

Vesti 11. februarja

Velikih hitlerjevskih demonstracij so pričakovali predzadnjo noč na Dunaju in poslali na cesto močne policijske oddelke v popolni bojni opremljeni, da bodo z njimi okrasili ulice in hiše.

Bivši kralj ameriških razbojnikov Al Capone, ki je že prej bolehal zaradi mehčanja možganov, je dobil še hude živčne napade v kaznilnici, kjer je bil zaprt.

Madžari morajo ostati prijatelji Nemčije, toda skrajna desničarska vlada na Madžarskem bi bila preveč odvisna od Berlina. Zato kljub vsej ljubezni do Nemčije ne sme priti desnica na vlado. Tako je dejal v poslanski zbornici grof Bethlen.

Anglija, Združene države in Sonjeti naj se združijo za skupen napad na Japonsko, če hočejo rešiti Kitajsko. To je govoril sovjetski poslanik Trojanovski v predavanju, ki ga je imel pred študenti na nekem ameriškem vseučilišču. V celoti je bilo predavanje propaganda za komunizem, ki je vzbudila veliko ogorčenje.

V zvezi s političnimi demonstracijami na smučarskih tlehah v Celovcu je knez Starhemberg, ki je vodja avstrijskega športa, odstavil vodstvo avstrijske smučarske zveze.

Manifestacije proti Japonski so priredili v Londonu živeči Kitajci. Pred njihovim sprevodom je šlo več angleških odličnih osebnosti, med njimi celo nekaj protestantovskih škofov.

300 milijonov dolarjev za zaposlitev brezposelnih zahteva predsednik USA Roosevelt od poslanske zbornice poleg rednih proračunskih podpor.

Slovesne zadušnice za študente, ki so padli v španski državljanski vojni, so bile po vseh meslih v nacionalistični Španiji.

Proti združitvi Ulsterja z ostalo Irsko so se pri volitvah izrekli prebivalci velikega mesta Belfasta.

2749 baskovskih otrok je še v Angliji po raznih taboriščih Angleške oblasti jih bodo v kratkem poslale v nacionalistično Španijo.

Italijansko letalo, ki naj bi pod vodstvom pilota Albertinija postavilo nov rekord na progi iz Londona v Kapsko mesto na južnem koncu Afrike, je iz neznane vzroka treščilo na tla pri pariškem letališču Bourgetu. Letalo se je razbilo, pilot in njegov tovariš pa sta po čudežnem naključju ostala nepoškodovana.

Boljševske oblasti so izgnale 68 Italijanov, ki so prebivali okrog Batuma, Tiflisa in Odese. Tja so se izselili njihovi stari očetje, s pridobili rusko državljanstvo, toda ohranili so svoj jezik in navade. Zato so boljševiki zdaj njihove potomce izgnali kot nezaželjene tučce. V okolici Tiflisa je tudi nekaj slovenskih naselbin iz časa davno pred svetovno vojno.

Romunski Judje odslej ne bodo več mogli dobiti dovoljenja za lekarnarsko in drogerijsko obrt.

Madžarski kraljevi namestnik Horthy se je po šestdnevem bivanju na Poljskem včeraj vrnil v Budimpešto.

Veliko grozljivih pisem dobiva zadnje čase bivši abesinski cesar, ki je zaradi tega prosil angleško polico na naj zastraži njegovo vilo v Bathu. Pisma pišejo po večini razni obubožani plemiči, ki ga dolže, da so morali iz Abesinije bežati in izgubiti vse svoje imetje zaradi tega, ker se je on nejužno vedel v vojni z Italijo.

Ledolomilec »Murmanec«, ki hiti na pomoč raziskovalcem na ledeni plošči, je bil sinoči 410 milj oddaljen od njih. Plove pa po deset milj na uro. Ledolomilec »Tajmir« pa bi moral že včeraj doseči ledeno ploščo.

Komunizem se širi v ameriški trgovski mornarici, kjer izvajajo komunistični agenti na mornarje hud pritisk.

Obisk madžarskega kraljevega namestnika v Varšavi bo prinesel zbližanje med Poljsko in med srednjeevropskimi državami, kakor si ga zamašila predsednica vlade CSR dr. Hodža. Tako pišejo nekateri češki listi.

26 ameriških generalov bodo v kratkem upokojili v Združenih državah. Upokojitve so v zvezi s preosnovno ameriške vojske.

500 milijonov dolarjev je odobrila ameriška poslanska zbornica za pobiranje prevelike proizvodnje bombaža živl in riža, da bi Amerika lahko ohranila tem pridelkom cene na sedanji višini.

Bitka med cigani in redarji se je začela v okolici Bruslja, ker je policija prišla iskat nekega osumljenega cigana. Cigani pa so redarje napadli, da so ti morali iti po orožnike za pomoč. Med streljanjem je bilo več ciginov ubitih in ranjenih.

Predsednik češkoslovaške vlade dr. Hodža se bo te dni sestal z avstrijskim kanclerjem dr. Schuschniggom v smučarskem letovišču Kitzbühelu.

28 vagonov se je razbilo pri trčenju tovornih vlakov blizu poljskega pristanišča Gdiniye. Dva železničarja sta bila precej ranjena.

Avstrijska policija je prijela nekega tiskarja in njegovo ženo v mestecu Neufeldu, ker sta tiskala skrivno glasilo avstrijskih hitlerjevcev »Österreichischer Beobachter«.

Strahovit vihar je razsajal po vsej Kaliforniji in povzročil za več milijonov dolarjev škodo. Podooben vihar je opustošil tudi obalne pokrajine v Braziliji, kjer je zahtevalo neurje veliko človeških žrtev.

Belgijski kralj se je včeraj udeležil kosila, ki mu ga je priredil papeški nuncij v Bruslju msgr. Macara.

Hiša se je podrla v kraju Steinbachu blizu Berlina, ker se je vanjo zaletel težak tovorni avto. Dva človeka sta bila pri tem ubita, dva pa hudo ranjena.

V uredništvu dveh kitajskih listov v Sanghajju so neznanci vrhli bombe, ki so docela razdejale uredniške prostore.

Odslek za čistost in obrambo italijanskega jezika je ustanovila italijanska znanstvena akademija. Odslek bo deloval predvsem po radiu in odgovarjal na vsa jezikovna vprašanja, ki mu jih bodo Italijani ali inozemci pošiljali.

Red južnega križa je brazilski predsednik dal Mussolinijevemu sinu Brunu za njegove letalske zasluge.

Tiskovni sporazum je predložila nemška vlada raznim državam, med njimi tudi Belgiji. Ta tiskovni sporazum naj bi onemogočil medsebojne napade v časopisju.

Po spremembah v nemški vojski in politiki:

Nemčija pričakuje Hitlerjeve besede

Berlin, 11. februarja. o. Nemške oblasti uradno zanikujejo poročila tujega tiska o tem, da bi bilo zaradi nedavnih velikih političnih sprememb in pred njimi prišlo v Berlinu do nemirov. V prestolnici in po vsej Nemčiji vlada red in mir. Tudi ni česa, da bi bila Nemčija zaprla meje proti nekaterim državam. Drži pa, da je večje število odstavljani in upokojenih generalov, ki so pripadali opozicijski skupini generala von Fritscha, naglo odpotovalo čez mejo v Švico. Dalje uradno potrjujejo vest, da je pod strogim policijskim nadzorom drugi sin bivšega nemškega prestolonaslednika Ferdinad, ki ga nemški monarhistični krogi smatrajo kot kandidata za nemški prestol in ki je upal, da bo s pomočjo vojske dosegel svoj namen. Policija je prišla bivšega voditelja avstrijskih hitlerjevcev Hansa Winklerja, ki je leta 1934 pobegnil v Berlin in tam živel. Prijeli so ga baje zaradi tihotapstva s tujim denarjem. Sicer vlada v Berlinu docela normalni red.

V vse berlinske vojašnice so prišle včeraj posebne nadzorstvene komisije iz vrhovnega vojnega vodstva, ki bodo ocenjevale nižje častnike in moštvo.

Državni kancler Hitler že od sprememb dalje ni več v Berlinu, marveč na svojem posestvu pri

Berchtesgaden in se pripravlja za veliki politični govor, ki ga bo imel pred nemškim državnim zborom 20. februarja. V tem govoru bo avtoritativno razložil pomen sprememb v vojski in vrhovnem vodstvu države, napovedal bo smernice za bodočo nemško zunanjo politiko ter poudaril znova enotnost, ki vlada med narodno socialistično stranko in vojsko. Na kratko bo omenil kolonije in poslal svetu nov mirnovni poziv.

Kljub temu, da po mišljenju poznavalcev nemških političnih razmer spor med narodno socialistično stranko in vojsko ni za vselej rešen, pravijo, da ni v kratkem pričakovati kakih pomembnejših dogodkov. Kar se pa tiče zunanje politične spremembe, se bodo začele šele po Hitlerjevem govoru. Vse drugo se do zdaj le že ugibanja brez uradnega potrdila. Drži pa, da bo Nemčija odpravila poslanika iz Moskve in jo bo tam zaustopal samo odpravnih poslov.

Iz Hitlerjeve okolice poročajo, da je kanclerja odpor nekaterih vojaških krogov, ki si žele vzpostaviti monarhije, zelo potli duševno in telesno. Zlasti je kanclerju hudo, da je moral zahtevati vojske žrtvovati svojega starega prijatelja Blomberga, kateremu je bil pred štirinajstimi dnevi za pričo pri poroki.

pa kljub veliki premoči ne morejo vztrajati na svojih mestih in se polagoma umikajo. Sami priznavajo, da se morajo umikati, pa tudi da bodo za vsako ceno preprečili napredovanje pri Tsingfengu, kjer so se že pred dnevi dobro utrdili.

Sanghaj, 11. februarja. o. Japonska letala so včeraj izvedla nekoliko zračnih napadov na kitajske čete. Japonski mornariški bombarderji so odleteli v pokrajini Honan, Anhvej, Hopeh in Hunan, kjer so bombardirali kitajske postojanke in vojaške stavbe. Eden od glavnih napadov je bil na središču pokrajine Hunan, ki je zelo važno mesto za Kitajce. V bližini tega mesta je mnogo rudnikov. Japonci so tam bombardirali letališče. Ena eskadrila je letela v pokrajino Hupeh, a jo je napadlo 20 kitajskih letal, ki so bila večinoma ruska. Prišel se je boj na življenje in smrt, v katerem so Japonci zmagali in sestrelili 5 kitajskih letal.

Martinaz Bario odpotoval v Pariz, kjer se bo udeležil velikega zborovanja v korist rdeče Španije.

Vlada Dragoljuba Jovanoviča — v Španiji

Marseille, 11. febr. m. V zvezi z bivanjem jugoslovanskega agrarnega markista dr. Dragoljuba Jovanoviča v rdeči Španiji so se zdaj zvele še nekatere podrobnosti. Tako je Dragoljub Jovanović z Jevtičem, vodjo ljudsko-frontalskega gibanja v Jugoslaviji, pred nedavnim imel nekaj govorov v madridskem in barcelonskem radiu. V radiu Barcelona je med drugim povedal tudi tole:

»Jugoslavo, kakor tudi vsi balkanski kmetje, so silno navdušeni nad zmago španskega proletariata pri Teruelu. To zmago smatrajo tudi za svojo zmago. To je posebno važno za nas, jugoslovanske kmete — tako je na koncu izjavil dr. Dragoljub Jovanović — posebno zato, ker naša vlada ni v Beogradu, temveč je v Barceloni.«

Tako je pokazal vodja jugoslovanskega ljudsko frontalskega gibanja svojo hvalnost za vse usluge in drobtine, ki mu jih je nasula Negrinova vlada, ko mu je z denarnimi sredstvi omogočila, da je prišel med svoje tovariše v Španijo,

Nova japonska ofenziva na severu

Hankov, 11. februarja. o. Po kratkem odmoru so pričeli Japonci z novo ofenzivo na severnem bojišču. Japonske čete so pričele z napadom mesta Taminga, ki leži ob železniški progi Peking—Hankov in nameravajo prodirati na jugu proti Rumeni reki. Kitajski vojaški krogi so mnenja, da nameravajo Japonci napadati ne samo na tem delu, temveč na vsej črti. Japonci srdito naskakujejo kitajske postojanke, ki so posebno močne v okolici Tsingfenga. Kljub močni kitajski obrambi je uspelo Japoncem prodreti pri Tsingfengu za celih 50 km severno od Rumene reke. Kitajsko vrhovno poveljstvo v pokrajini Sansi je naglo odpisalo nekoliko divizij v Tsingfeng, kjer hočejo Kitajci držati svoje postojanke za vsako ceno. Japonci čete na tem delu bojišča so dobro oborožene in dobivajo vedno nova ojačenja. V teh bojih deluje tudi ogromno število tankov in aeroplanov, ki obstreljujejo kitajske postojanke. Kitajci

Po nacionalistični zmagi pri Teruelu

Obletnica zavzetja Malage

Malaga, 11. febr. AA. (DNB) Na dan obletnice osvoboditve Malage izpod boljševiškega terorja so svečano izročili prometu letališče v Malagi. General Queipo de Llano je v svojem govoru podčrtal veliko razliko med boljševikom, ki samo ruši, in konstruktivnim delom, ki hoče zgraditi nacionalno Španijo.

Saragosa, 11. februarja. AA. (Stefani) Čete polkovnika Arande nadaljujejo s čiščenjem krajev, ki so jih nacionalisti zavzeli v zadnjih dneh. Nacionalisti so zbrali veliko količino vojnega plena. Nacionalistična letala so metala letake, v katerih pozivajo nasprotno četo, naj polože orožje. Letaki so uspeli, ker je doslej prestopilo k nacionalistom že precej vladnih vojakov. Hkratu se prebivalstvo vrača v svoje domove in popravila razdejane hiše. Vladna vojska je pred svojim umikom razdejala vse naselbine. V Alfambri so nacionalisti našli večjo količino živl, avtomobilov in tovornih avtomobilov, ki so jih rdeči pustili med svojim begom. Avtomobili in tovorni avtomobili so bili v cerkvah, ki so jih vladne čete izpremenile v garaže.

Bilbao, 11. febr. AA. (DNB) Po vestih iz Barcelone je predsednik parlamenta rdeče Španije

Sodba v Teiblovem procesu

roko od časa do časa, češ da nima še potrebnih dokumentov. Končno pa je njegovi prijatelji začelo to odlaganje presediti, vzela je sama, bre njegove vednosti, zadevo z dokumenti energično v roke ter je odšla na občino, da mu ji preskrbi. Imela pa je smolo, da je pršla na neprav naslov. Zatekla se je namreč na vojaški urad. Čim pa je tam izrazila svojo željo ter jo imenovala ime svojega prijatelja, so postali uradniki pozorni lme jim je bilo namreč znano in našli so ga v seznamu oseb, katere zasleduje vojaška oblast zaradi begunstva. Ugotovili so da se je moč že 9 let uspešno odtegal svoj vojaški dolžnosti. Takoj so bile obveščene pristojne oblasti in sledila je aretacija. Mož bi moral sedaj služiti za kazen dvojni rok — cel tri leta. V neprijetnem položaju pa se je znašal tudi lastnik kavarne, ker mu je ostala godba na enkrat brez primaša. Ker so ga hoteli odvesti že v soboto, je založil visoko kavicjo, da so mu ga še pustili v soboto in nedeljo v kavarui.

Mož, ki ga je bogastvo razočaralo

Življenje in delo največjega ameriškega humorista Marka Twaina

Gotovo eden najznamenitejših ameriških pisateljev in obenem svetovno znanih književnikov je Mark Twain, ki je umrl 1. 1910. Njegovo pravo ime je Langhorne Clemens. Med znamenitimi njegovimi deli, ki so dobila v svetovni književnosti toliko priznanja, je tudi zgodovinski roman »Kraljevič in siromak«, iz katerega so naredili v zadnjem času velik zgodovinski film pod istim imenom.

Z ljudsko šolo doktor filozofije

Mark Twain je bil rojen v ameriški Floridi leta 1835 kot sin malega trgovca. Že ko je bil star šele 12 let, so mu starši umrli. Deček se je od tedaj naprej vzgajal sam. Njegova življenjska pot spominja na tiste podjetne Amerikance, ki so si brez tuje pomoči pridobili ogromno premoženja in naredili — kakor pravimo — »kariero«. Nadvse zanimivo pa je dejstvo, da ta slavni pisec nima nobene šolske izobrazbe, pa da je kljub temu, da je hodil le v ljudsko šolo, postal doktor filozofije v Oxfordu! Najprej je bil soboslikar, zatem tesar in kovač, ter slednjič tudi časnikar. Ko pa je zaradi svojih ostrih člankov, s katerimi je ožigosel ameriško visoko družbo, izgubil službo pri časopisu, je postal navaden rudar v nevadskih rudnikih.

Ta njegova zanimiva življenjska pot mu je dala dovolj prilike, da je spoznal najraznovrstnejše življenje, ki ga je v svojih delih tako lepo popisal. Kako zasužen mož je bil Mark Twain, priča tudi dejstvo, da so mu samo v Ameriki postavili nad štirideset spomenikov.

Na svoja stara leta, ko je postal že od sile bogat in slaven, in si zgradil prekrasno vilo, pa je doživel

popolno razočaranje nad življenjem

Pretrsljive so besede iz njegovega dnevnika: »Iskal sem bogastva in slave. Zdaj sem bogat in slaven in imam vsega, česar človek more pričakovati od življenja. Toda, kaj sem zdaj? — Starček, ki samo še tava po mračnih sobanah svoje velike palače!«

Svoje najboljšje je dal ravno v delu »Kraljevič in siromak«. To je pravi leksikon znanja in spoznanja! V njem je toliko življenjske modrosti in filozofije, toliko resničnega poznanja življenjskih vprašanj. Ni čuda, da je to delo preživelo moža, ki ga je napisal.

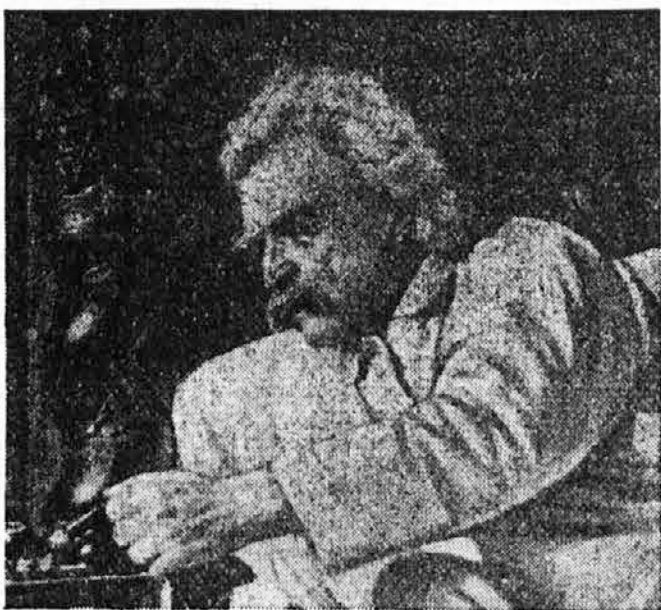
Mark Twain je bil tudi neizprosni

sovražnik vsega tehničnega napredka

Čeprav je živel v deželi, kjer je tehnika doživela pravo svoje zmagoslavje, zanj ni prav nič maral. V začetku se ni bil tako vnet njen sovražnik, in večkrat se je zgodilo, da je denarno podprl kakšnega učenjaka, ki je hotel uveljaviti kak svoj nov izum. Ko pa je v kratki dobi enega leta izgubil precejšnjo vsoto 32 tisoč dolarjev, ni hotel ničesar več slišati o učenjakih in prav tako ne o kakšnih novih izumih. Zgodilo se je tudi to, da je nekega dne, ko je pri njem spet nekdo iskal denarne pomoči, tega izumitelja kratkoma vrzel iz hiše. In to ni bil izumitelj kar tako. Bil je namreč Graham Bell, ki je izumil telefon!

Delo, ki mu je bilo najbolj pri srcu

Nekoč mu je prišla v roke tudi neka knjiga, v kateri je bila na kratko obdelana zgodovina one dobe, ko je sedel na angleškem prestolu kralj Edvard I. Ta knjižica mu je dala dovolj najraznovrstnejšega gradiva za njegovo zgodovinsko delo »Kraljevič in siromak«, ki je bilo prirejeno tudi za oder. Koliko mu je bil pri srcu

ta njegov roman, priča dejstvo, da je ob priliki petdesete uprizoritve v New Yorku sam igral vlogo hrabrega viteza Milesa Hendona, ki reši kraljeviča, torej isto vlogo, ki jo v zdaj izdelanem filmu igra eden najslavnejših ameriških filmskih igralcev Errol Flinn. Film je izdelalo eno največjih ameriških filmskih podjetij Warner Bros, ki je izdelalo tudi znane krasne filme »Sen kresne noči«, »Dobrotnik človeštva«, »Antonio Adversus«, »Vest človeštva« in nekaj drugih odličnih filmov. Mark Twainovo delo »Kraljevič in siromak« je kljub temu, da je nastalo v tako neromantični Ameriki, eno najlepših in največjih del romantične literature!

Novoporočenca iz Londona. Posebno pozornost je med radovedneži vzbudila nevestina tenčica, s katero se je veter takole poigraval. Nekateri praznovrneži so tudi že prerokovali, da to ne pomeni nič dobrega.

Naročajte in širite

Slovenski dom!

Pet let hitlerjanstva

„Vlada“ se vedno bolj združuje v eni sami roki

Pet let je minilo, odkar je dne 30. januarja 1933 maršal Hindenburg pod vplivom svojega sina Oskarja in po vsiljivih nasvetih Von Papena poveril voditelju nacionalno-socialistične stranke, Adolfu Hitlerju, nalogo, da sestavi novo vlado.

Sele poznejši rodovi zgodovinarjev bodo lahko pravilno presodili uspehe hitlerjanskega režima, njegove dobre in slabe strani, nihče pa si ne bo drznil tajiti neizmerne pretrsa, ki ga je hitlerizem povzročil v političnem, gospodarskem in družabnem oziru po vsem svetu.

Ce pogledamo listo vlade, ki jo je sestavil Hitler pred petimi leti, ne vidimo danes skoro nobenih novih imen. V Hitlerjevi vladi je bilo torej mnogo manj sprememb kot v vladi kake demokratične države, kar lahko pomeni dvoje: resnično politično stalnost ali pa trdno voljo vladajočih, da vlade ne dajo iz rok. — Vidimo

pa tudi, da je nekaj imen izginilo, na njihova mesta pa niso prišla nova, ampak so ta mesta zavzeli glavni vladodržci, tako da se »vlada« vedno bolj krči in zgoščuje okrog ene same osebe, oziroma tesne skupine treh: Hitlerja, Goeringa in Goebbelsa ali von Blomberga.

Hitler je iz državnega kanclerja postal prvi vodja države; Goering je bil maršal, sedaj je letalski in notranji minister, predsednik pruskega sveta, predsednik Reichstaga, diktator štiriletk in, po odstranitvi Schachta, edini pravi gospodar narodnega imetja. Kdo bo tretji člen nameravanega triumvirata, ali Goebbels ali von Blomberg ali von Ribbentrop, bo pokazala najbližja bodočnost.

Godi se isto kot v Rusiji. Najboljši prijatelji diktatorjevi in soborci iz prvih dni sestavljanja stranke so bili v letih nasilno odstranjeni, ubiti ali pregnani.

Prva narodno-socialistična vlada

30. januarja 1933.

Von Hindenburg: predsednik Nemčije (Reicha) in vrhovni vodja nemškega vojskstva.
Adolf Hitler: kancler.

Von Papen: podkancler.
Dr. Frick: notranji minister.
Von Neurath: zunanji minister.
Roehm: minister brez portfelja; vodja udarnikov.
Seldtke: minister dela; predstavnik »Jeklenih čelade«
Dr. Goebbels: propagandni minister.
Hugenberg: gospodarski minister, predstavnik težke industrije itd.
Darre: poljedelski minister.
Gurtner: pravosodni minister.
R. Hess: Hitlerjev osebni predstavnik.
Kerrl: minister ver.
Von Blomberg: vojni minister.

30. januarja 1938.

Umrli v avgustu 1934.

Vodja in kancler, vrhovni vodja nemškega vojskstva.
Sedaj poslanik na Dunaju.
Notranji minister.
Zunanji minister.
Usmrčen dne 30. junija 1934.

Po razpustu »Jeklenih čelade« v vladi samo še zaradi lepšega.
Propagandni minister
Na razpoloženju.

Poljedelski minister.
Umrli.
Član vlade kot osebni predstavnik Hitlerja.
Vodja protiverskih bojev.
Vojni minister in maršal.

„Razvoj“ drugih važnih osebnosti

30. januarja 1933.

Oskar von Hindenburg: maršalov ordonančni častnik.
Luther: predsednik Narodne banke.
Ernst: prefekt berlinske policije.
Bruckner: predsednik Šlezije.
Haufstangel: Hitlerjev osebni prijatelj.
Strasser: Hitlerjev osebni prijatelj.

30. januarja 1938.

Upokojen.

Na »neomejenem« dopustu.
Usmrčen dne 30. junija 1934.
Usmrčen dne 30. junija 1934.
Ušel v Anglijo.
Usmrčen dne 30. junija 1934.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 11. febr.: 11 Solska ura: V deželi polnočnega sonca (gđ. Julija Susterski) — 12 Po domače (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Odlomki iz zvočnih filmov (plošče) — 14 Napovedi — 18 Zenska ura: Kako si ustvarim svoj dom (ga. Cilka Vračko) — 18.20 Henri Rabaud: Nočni sprevid, sinf. posnutev (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Izseljenke zanimivosti — 20 Cimermanov kvartet — 21 Samospeli: gđ. Vida Rudolfova, g. Ladislav Rakovec, pri klavirju prof. M. Lipovšek — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 11. februarja. Belgrad: 20.00 Zagreb — 21.00 Nar. gl. — 21.30 Klavir — 22.30 Plošče. — Zagreb: 20.00 Madrigalisti — 21.30 Tamburice. — Dunaj: 18.30 Balkanska glasba — 19.35 Simfoniki — 22.30 Plesna gl. — Budimpešta: 20.00 Italijanski kone. — 22.35 Cig. ork. — 23.05 Plesna gl. — Rim-Bari: 17.15 Plesna gl. — 21.00 Sinf. kone. — Praga: 19.15 Salonski ork. — 21.20 Ork. kone. — Varšava: 20.00 Filh. kone. — Sofija: 19.00 Nar. pesmi — 19.30 Filmska gl. — 20.00 Klavir — 21.00 Trio — 22.00 Češke narodne — 22.30 Zabavna in plesna gl. — Hamburg: 19.10 Plesna gl. — 20.40 Čajkovskega kone. — Lipsko: 19.10 Opera gl. 21.15 Vokalni kone. — Frankfurt: 19.10 Lorenske nar. pesmi — 20.00 Wagnerjeva opera »Letec Holandec«. — Berolmünster: 20.05 Puccinijeva opera »Turandot«. — Strasbourg: 21.30 Komorni ork. — 23.00 Komorna opera »Ni dima brez ognja«.

Mark Twain:

Kraljevič in siromak

Hendon je prišel ravno takrat, ko je Edward bežal in za njim pa John Canty, ki je bil ves divji na »svojega sina«, ker se mu zločin ni posrečil. Hendon se je vrnil na Cantyja. Vnel se je boj na življenje in smrt. Zmagal je Hendon. John Canty je obležal mrtev.

ROBERT LORD

POD ČRNO KRINKO

Štiri popoldne je kazala ura. V Groganovi kuhinji so v naglici pripravljali večerjo za Mikea in Eda, ki so ju vsak čas pričakovali, da prideta iz tovarne s svojimi avtomobili.

Betty je nekam veselo popevala in mešala jed na štedilniku. Njena mati je pripravljala v sosednji sobi mizo. Tedaj je prišla k Groganovim Ruth.

»Dober dan! Za trenutek sem skočila k vam, da vam vrnem tri jajčka, ki sem jih dolžna še od ponedeljka...«

»Oh, saj se vendar ni tako zelo mudilo,« je dobrodušno odvrnila Groganova.

»Ruth, mi pa smo ti dolžni masla... E, poglej, vzemi ga, prav danes sem kupila svežega.«

»No, saj nisem vendar zaradi tega prišla...«

»Ali je že prišel Frank iz tovarne?« je povprašala Betty.

»Ne, ni še prišel, pa mora biti prav v kratkem doma...«

Toda, hm, meni se zdi le, da se ti bolj zanimaš za to, kje je Ed tako dolgo...«

»Ah, kaj to,« je spet dobrodušno posegla vmes Groganova.

Betty je bila malo v zadregi in se je trudila, da bi pogovor speljala drugam. Pokazala je Ruthi jed na štedilniku in rekla:

»To pa bo dobro!... Mora ugajati našim možakom!... O. K.!«

»Pa še kako jim bo všeč! Posebno rad ima take stvari oče... Jaz sem ga privadila,« je dodala stara Groganova.

»Vse ti je, kar povrsti vse. Karkoli se mi zazdi, pa skuham!... Da, da!...«

»Moške je treba na vse navaditi,« je dejala Betty kakor bog ve kako skušana žena.

»No, ali je Edu kaj težko ugoditi?« se ni mogla zdržati Ruth, ne da bi pomerila na Betty.

»Lepo te prosim, Ruth, daj mi že mir s tem Edom. Polno

glavo ga že imam. Neprestano govoriš samo o njem. Se domišljati si bo kmalu začel!« se je kar malo razjezila Betty.

»Da, o Edu govorim. In govorila bom tako dolgo, dokler ne postane tvoj mož. Zapišni si to, ti, gospodičnica!...«

»To navsezadnje ne bi bilo slabo...« je pripomnila brž gospa Groganova.

»Mama!... Pusti te in take stvari meni, jih bom že sama uredila,« se je otepala Betty pred žensko nagajivostjo.

»E, draga moja, na nosu se ti pozna, kaj misliš,« je nadaljevala Ruth.

Ko je Betty videla, da je vsa njena obramba zaman, je zaigrala z odprtimi kartami:

»Kaj govorite tako neumno, saj me vendar še ni nič vprašal!«

»Tega ne stori noben možki, dokler ni prisiljen,« jo je z nasmeškom zavrnila Ruth. »Jaz sem na primer svojega Franka privadila pred očeta in dejala: »Poglej ga, tale je!« Oba sta se sicer pri tem malo začudila, ...no, in kaj? Tako je bilo in tako je!«

»Z Edom je že malo težavneje,« je začela resno razlagati stara Groganova. »Ima nekakšno prijateljico, tisto čudno tičico... Kako se že imenuje?... A, da Pearl Danversova... Če bi bila ti, Betty, malo bolj pametna, takoj bi ga spravila pod copato!...«

»Nehaj, mama, zakaj tako govoriš!...«

»Beži, beži, prosim te lepo, kaj se delaš, kakor bi bila bogve kako milostna dama... Zenske moramo držati skupaj, sicer... Ti moraš vsekakor ugnati tega rogovileža Eda, kakor sem svoj čas jaz ugnala tvojega očeta. Tudi on je bil bolj sramežljiv. Vselej je našel izgovor. Pa tudi druge je rad videl...«

»Za božjo voljo, mama, nehaj vendar s tem, saj vidiš, da sem že vsa rdeča...«

»Le zardevaj, le, dušica draga!... Vsi možki so enaki, čeprav so strašno trapasti!... Da, da!«

Ruth se je od srca nasmejala temu prostodušnemu razlaganju in modrovanju o možkih. Betty pa je bila toliko v zadregi, da ni vedela, kam bi se dala. Imela pa je še srečo, bogve, koliko časa bi morala še poslušati takšne in podobne, če bi se pred hišo ne bila ustavila ravno v tem času dva avtomobila.

Vrnila sta se iz tovarne Ed in Mike Grogan.

Avtomobila sta hitro spravila v garažo za hišo in vesela odšla po vrtičku v hišo.

»Hej, ženske, lačna sva ko volkova! Le brž večerjo na mizo!« je zaklical že od daleč Mike.

»No, no, le ne tako hitro!« je vsa dostojanstvena odgovorila Groganova stara.

Ed je pozdravil gospo Groganovo in Betty ter odšel v prvo nadstropje v svojo sobo, da se preobleče in pripravi na večerjo.

»Oho, Ruth, tudi ti si tukaj?« je spregovoril Mike Grogan, ne da bi se bil bogve kako začudil, ko je zagledal Ruth.

»Večerjo sem že pripravila, pa čakam na Franka.«

»Malo se je zadržal v razgovoru z višjim nadzornikom... Nekaj ti bo povedal... Saj bo v kratkem tu...«

Betty je hitro pripravila mizo za večerjo. Stari Grogan je sedel zadovoljno za mizo in si mel roke. Vselej, kadar pa je mel roke, je bilo to znamenje, da je izredno dobre volje.

Medtem so že zaslišali, kako se je na dvorišču spet ustavil avtomobil in da je nekdo veselo vzkliknil:

»Halooo! Ruuuth... halooo! Kje si? Ali ni nikjer nikogar?«

Ruth je naglo skočila s stola in hitela k vratom, da pozdravi Franka.

»No, saj sem tu, maharadža!... Tu sem, tu! Tak si ko burja... Kaj se je vendar zgodilo?«

Frank je vesel hitel Ruthi nasproti.

»Dober večer, ženka!«

»Frank, skoraj bi bila pozabila na tvojo večerjo, toliko smo se bile ženske zaklepetale pri Groganovih...«

»Zelo me veseli, da si rekla »skoraj«, kajti, dušica draga, ali veš, da sem silno lačen?«

»Gotovo boš zadovoljen, pripravila sem ti večerjo in pol... Tudi sirovega masla imam dovolj.«

»Oho, masla! To je že skoraj tako, ko da bi bila kakšna svečanost!«

Medtem ko sta se Ruth in Frank tako razgovarjala, je že prihitel sinko, mali Buddy. Bil je pravi ameriški paglavček, živih otroških oči, star okoli devet let in že kar cel športnik.

Ravnokar je pridrljal z igrišča. Bil je ves zamazan. Vesel je preskočil vrtno ograjo in stekel k očetu.

»Halo! Očka!«